บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้การแข่งขันเสรีย่อมก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง ทำให้ภาคธุรกิจและภาคการผลิตต้องมีการนำกลยุทธ์ต่างๆ เข้ามาใช้ในการแข่งขัน ภายใต้ความกดดันของต้นทุนและความต้องการที่หลากหลายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพทางด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กร ทั้งด้านการประสานงาน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และการเคลื่อนย้ายสินค้าให้เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า ส่งมอบสินค้าที่ถูกต้องไปสู่ลูกค้าที่ถูกต้อง ตรงตามเวลาและเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้กับลูกค้า

ในประเทศไทยส่วนใหญ่แล้วยังคงมีความเข้าใจว่าโลจิสติกส์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเฉพาะกับระบบการขนส่งสินค้าหรือการเคลื่อนย้ายคนหรือสิ่งของ แต่กิจกรรมของโลจิสติกส์ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน โดยการลดต้นทุนจากการใช้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์ของเวลา ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของกิจกรรมต่างๆ ของโลจิสติกส์จึงมี พันธกิจในการสนับสนุนและการบูรณาการในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารในทุกหน่วยของโซ่อุปทาน โดยมีจุดศูนย์กลางในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

ปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กรคือ ปัจจัยในด้านต้นทุน ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนทางด้านการขนส่ง การผลิต การเก็บสินค้าคงคลังและอื่นๆ อีกมากมาย สำหรับการจัดการยุคใหม่โดยใช้ศาสตร์ของโลจิสติกส์มุ่งเน้นกิจกรรมในการลดต้นทุนรวมทั้งโซ่อุปทาน ทั้งซัพพลายเออร์และลูกค้า โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการลดต้นทุนและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับสินค้า ซึ่งกิจกรรมต่างๆในโซ่อุปทาน โลจิสติกส์จึงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับทุกหน่วยธุรกิจ โดยต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ดังนั้นเพื่อให้ธุรกิจของตนอยู่รอด การนำการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเข้าไปปรับใช้ในทุกขั้นตอนของกิจกรรม ก็จะเป็นส่วนที่จะสามารถลดต้นทุนได้อย่างมาก ซึ่งหากไม่มีการจัดการด้านนี้แล้ว ก็จะประสบปัญหาอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น การเก็บสินค้าไว้ในคลังสินค้าก็จะต้องศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เก็บสินค้าให้น้อยที่สุด แต่ก็ไม่ให้ขาดมือ การจัดการห่วงโซ่

อุปทานยุคใหม่ต้องตามความก้าวหน้าของโลกให้ทัน การบริหารห่วงโซ่อุปทานนั้นจะต้องอาศัยกระบวนการส่งผ่านทางกายภาพ (Physical Flow) และกระบวนการส่งผ่านข้อมูล (Information Flow) ที่มีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงว่าในการกล่าวถึงโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานนั้น จะต้องมีการโต้ตอบแบบ 2 ทางคือทั้งผู้ให้และผู้รับข้อมูลต้องประสานงานกัน และได้รับ- ส่งข้อมูลที่ถูกต้องตรงกัน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการประเมินแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภายในอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัย ดังนั้นหากสามารถศึกษาให้เห็นถึงภาพรวมทั้งหมดขององค์กร ก็จะทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริง แล้วนำปัญหามาดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักการของโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของบริษัทให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานที่เกิดขึ้นในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัย
2. เพื่อประเมินแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของแผนกต่างๆ ในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัยโดยใช้วิธี Quick Scan

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
    - 1.1 ต้นทุน
    - 1.2 การตอบสนอง
    - 1.3 ความน่าเชื่อถือ
    - 1.4 ความยืดหยุ่น
    - 1.5 คุณภาพ
    - 1.6 ระดับการให้บริการ
2. ตัวแปรตาม คือ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และอุปทาน

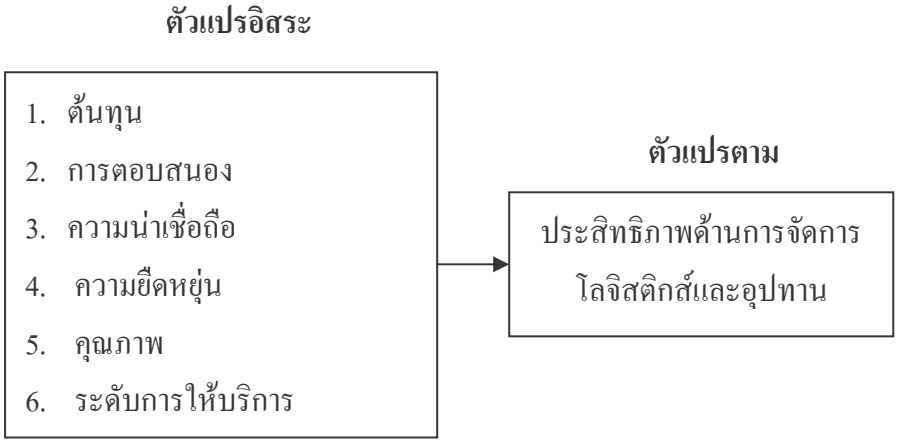

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดความคิดในการวิจัย

คำถามในการวิจัย

1. แผนกต่างๆ ในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัยมีแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านต้นทุนอยู่ในระดับใด

2. แผนกต่างๆ ในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัยมีแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านการตอบสนองอยู่ในระดับใด

3. แผนกต่างๆ ในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัยมีแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับใด

4. แผนกต่างๆ ในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัยมีแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านความยืดหยุ่นอยู่ในระดับใด

5. แผนกต่างๆ ในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัยมีแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านคุณภาพอยู่ในระดับใด

6. แผนกต่างๆ ในฝ่ายผลิตของบริษัท กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัยมีแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านระดับการให้บริการอยู่ในระดับใด

ขอบเขตของการวิจัย

ใช้รูปแบบการศึกษาจากอุตสาหกรรมการผลิตถุงยางอนามัย โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน โดยเริ่มทำการศึกษากระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ คือเริ่มศึกษาตั้งแต่ขั้นตอนการจัดหา การสั่งซื้อ การรับวัตถุดิบเข้ามาภายในโรงงาน เข้าสู่กระบวนการผลิต จนกระทั่งผลิตภัณฑ์เสร็จสิ้นและพร้อมที่จะเตรียมส่งไปยังลูกค้า ซึ่งขอบเขตของการศึกษาจะจำกัดอยู่ในส่วนของฝ่ายผลิตเท่านั้น

นิยามศัพท์

1. การจัดการโลจิสติกส์ (Logistics) หมายถึง กระบวนการในจัดการเชิงกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการจัดหา หาเคลื่อนย้าย และการจัดเก็บวัตถุดิบ ชิ้นส่วนและสินค้าคงคลัง ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปต่างๆ (และยังเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูล) ไปทั่วทั้งองค์กรและช่องทางการตลาดในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งสามารถเพิ่มกำไรทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยใช้การควบคุมต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ (ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2549, หน้า 10)

2. การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain) หมายถึง การประสานกิจกรรมหลักๆ ของธุรกิจ (ทั้งภายในบริษัทและระหว่างบริษัท) ภายในโซ่อุปทาน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสมรรถนะในระยะยาวของบริษัทและของหุ้นส่วนตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Shapiro, 2001, p. 63)

3. Quick Scan Method เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับตรวจสอบสอบสภาวะของระบบโซ่อุปทานขององค์กร Quick Scan ถูกออกแบบให้สามารถเห็นภาพเป็นช่วงๆ (Snap Shot)ของระบบโซ่อุปทานภายในองค์กร โดยจะเน้นที่กระบวนการไหลของวัตถุดิบ/ สินค้าและกระบวนการควบคุมการไหลของข้อมูล เครื่องมือที่สำคัญในการทำ Quick Scan คือแบบสอบถาม ซึ่งจะถูกแจกจ่ายแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบกระบวนการภายในโดยรวม ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการวัตถุดิบสำหรับการผลิต และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดส่งสินค้าและติดต่อกับลูกค้า (รุธีร์ พนมยงค์, 2547, หน้า 22)

4. ประสิทธิภาพด้านต้นทุน หมายถึง รายจ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจจ่ายเป็นเงินสด สินทรัพย์อื่น ซึ่งจะแสดงถึงสัดส่วนต้นทุน ในการผลิตแต่ละรายการทั้งที่อยู่ในและนอกสายการผลิตเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการ ดัชนีนี้มีความสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิตเนื่องจากเป็นตัวชี้บ่งถึงต้นทุนประเภทต่างๆ ของกิจการ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็น

แนวทางในการปรับปรุงหรือควบคุมต้นทุนการผลิต ซึ่งการลดต้นทุนดังกล่าวจะต้องไม่ส่งผลต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ สำหรับกระบวนการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์/งานบริการ โดยการเพิ่มประสิทธิภาพและอัตราผลผลิตให้สูงขึ้นนั้น จะต้องมีการสูญเสียทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการดำเนินงานน้อยที่สุด หรือเกิดของเสียน้อยที่สุด

5. ประสิทธิภาพด้านการตอบสนอง หมายถึง การตอบสนองอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นอัตราการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์ รอบเวลาในการจัดส่ง

6. ประสิทธิภาพด้านความน่าเชื่อถือ หมายถึง ความน่าเชื่อถือได้ของกระบวนการผลิตว่าสามารถทำการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการหยุดสายการผลิตเลย ทั้งนี้การหยุดของกระบวนการ จะไม่เพียงแค่การหยุดเนื่องจากเครื่องจักรเท่านั้น แต่จะรวมไปถึงการหยุดอื่น ๆ ที่กระทบต่อกระบวนการผลิตด้วย เช่น การหยุดเนื่องจากการปรับตั้งเครื่องจักร การหยุดจากวัตถุดิบ การหยุดจากการขาดพนักงาน การหยุดเพื่อแก้ปัญหาจากผลิตภัณฑ์ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

7. ประสิทธิภาพด้านความยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนตามสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การปรับเปลี่ยนแผนการผลิต, การเปลี่ยนแปลงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์, การเปลี่ยนแปลงต่อปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เช่น เครื่องจักร, การจัดการวัตถุ, และความยืดหยุ่นของเส้นทาง สภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆ

8. ประสิทธิภาพด้านคุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติและลักษณะโดยรวมของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจได้ตรงตามต้องการที่ได้ระบุหรือแสดงเป็นนัยไว้

9. ประสิทธิภาพด้านระดับการให้บริการ หมายถึง ระดับการการให้บริการซึ่งวัดจากการส่งผลิตภัณฑ์ได้ทันตามกำหนดเวลาในจำนวนและคุณภาพตามที่ต้องการ